Tiesu prakses jaunumi Latvijā: Senāts pieņēmis spriedumu lietā par ceļu satiksmes negadījumā radīto zaudējumu atlīdzības apmēra noteikšanu

Augstākās tiesas Senāts 2023. gada 15. marta spriedumā lietā Nr. SKC-11/2023 lēmis par ceļu satiksmes negadījumā radīto zaudējumu atlīdzības apmēra noteikšanu.

Lietā ar apgabaltiesas spriedumu tikusi apmierināta uzņēmuma prasība pret tā darbinieku par alkohola reibuma stāvoklī radītā ceļu satiksmes negadījumā radīto zaudējumu atlīdzības piedziņu, ko veido vilcēja, puspiekabes vērtība, kā arī evakuācijas un citi ar negadījuma seku novēršanu saistītie izdevumi. Apdrošināšanas atlīdzības izmaksa tikusi atteikta apdrošināšanas līguma noteikumu būtisku pārkāpumu dēļ.

Prasītājs lietā norādījis, ka tas par vilcēja iegādi samaksājis gan pirkuma maksu, gan par to aprēķināto pievienotās vērtības nodokli, tāpēc atbildētājam jāatlīdzina ne tikai paša vilcēja vērtība, bet arī pieskaitītais pievienotās vērtības nodoklis, turklāt, atbildētājs neesot iesniedzis pierādījumus, ka prasītājs samaksāto pievienotās vērtības nodokli būtu saņēmis atpakaļ no valsts. Puspiekabi prasītājs esot nodevis utilizācijai, saņemot samaksu par tās atlikušo vērtību, tomēr, prasībā ticis norādīts, ka jautājumam par vilcēja lūžņu vērtību un to, vai puspiekabes atjaunošana bijusi tehniski un ekonomiski izdevīgāka, neesot nozīmes šajā tiesvedībā, jo to nodošana atbildētājam var tikt risināta pēc spriedumā noteikto zaudējumu atlīdzināšanas. Minētajam viedoklim pievienojusies arī apgabaltiesa.

Atbildētājs, norādot uz būtiskiem procesuālo tiesību normu pārkāpumiem un nepareizu materiālo tiesību normu piemērošanu, par apelācijas instances tiesas spriedumu iesniedzis kasācijas sūdzību, tostarp, norādot, ka apgabaltiesa nepareizi noteikusi atbildētājam pienākumu pierādīt pievienotās vērtības nodokļa atmaksu prasītājam attiecībā uz zaudējumu atlīdzības piedziņas apmēra noteikšanu, jo šāda veida pierādījumi varot būt tikai paša prasītāja rīcībā. Turklāt, papildus atbildētājs minējis, ka uzliekot pienākumu atbildētājam atlīdzināt visu lietas vērtību, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā mašīnas atlikušo vērtību, kā arī iespēju transportlīdzekli atjaunot, tādējādi no atbildētāja piedzenot tikai remonta izdevumus.

Augstākās tiesas Senāts, izskatot lietu kasācijas sūdzības ietvaros, norādījis, ka samaksāto nodokli par iegādāto preci, kas tiek izmantota saimnieciskās darbības veikšanā, uzņēmums iekļauj savā iesniedzamajā nodokļa deklarācijā kā priekšnodokli, atskaitot to no budžetā maksājamās nodokļa summas. Pašam prasītājam ir iespējams veikt no jebkura komersanta saprātīgi sagaidāmās darbības, lai atgūtu valstij samaksāto nodokli. Tādēļ, pēc Senāta domām, kļūdains esot apelācijas instances tiesas secinājums, ka atbildētājs nav pierādījis, ka prasītājs samaksāto priekšnodokli par vilcēja iegādi būtu saņēmis atpakaļ no valsts, jo atbildētājam nav pienākuma kā zaudējumu atlīdzību prasītājai atlīdzināt prasītājas par avārijā cietušajiem transportlīdzekļiem samaksāto pievienotās vērtības nodokli.

Senāts uzsver – ja manta negadījumā tikusi pilnīgi iznīcināta vai tās atjaunošana nav iespējama, zaudējumu summa nosakāma atbilstoši priekšmeta vērtībai zaudējumu nodarīšanas laikā, savukārt, ja bojājumi šādu pakāpi nesasniedz un ir iespējams remonts, zaudējumus veido nepieciešamo remontdarbu izdevumu summa. Ņemot vērā minēto, spriedums ticis atcelts daļā un lieta nodota atkārtotai izskatīšanai.

ANNA KOSINSKA
ZVĒRINĀTS ADVOKĀTS,
VECĀKAIS JURISTS

(+371) 67 313 315
AK@NJORDLAW.LV

SERGEJS PETROVS
ZVĒRINĀTS ADVOKĀTS,
PARTNERIS

(+371) 67 313 315
SP@NJORDLAW.LV